

Budoucnost rozvrhovaná contra přicházející / Čas rozvrhovaný a přicházející

Každý „subjekt-událost“ aktivně vytváří kolem sebe (nejen prostorově, ale také časově) jakési pole (fyzikové s tím běžně počítají v případě takových polí, jako je elektromagnetické nebo gravitační apod. – ovšem poněkud nevyjasněně mluví o „silách“). Zvláštní pozornosti zaslouží ovšem také příslušné pole časové. Stará představa, jak ji velmi precizně formuloval zejména Augustin, že „čas“ je jen aktuální „nyní“, zatímco minulost i budoucnost jsou jen subjektivním výtvořem, jakousi „konstrukcí“ ducha (vzpomínkou nebo rozvrhem), je nadále jen odloženou historickou veteš (i když se k ní někteří myslitelé v různých podobách vracejí). Především totiž nemůžeme dost dobře o subjektivitě mluvit třeba na úrovni atomární – a přece každý atom má svou minulost i svou budoucnost (tj. – podle naší terminologie – svou bylost i budoucnost). A to nezávisle na tom, zda to někdo vnímá a ví nebo nikoli. Podobně vytváří atom nebo třeba jen jeho jádro „kolem sebe“ (tj. ve svém okolí či prostředí) pole gravitační nebo (jako iont) elektromagnetické, které tam „je“ bez ohledu na to, zda má nebo nemá nač „působit“ (jak se o tom hovoří), tak také každé „pravé jsoucno“ je jednak vnitřně integrovaným událostným děním, ale vytváří „kolem“ sebe (časově) také jisté pole budoucnostní i minulostní. Soustředíme-li se jen na onu budoucnost (která je v tomto případě jen o málo „širší“, „rozlehlejší“ než sama budoucnost), je zřejmé, že se „v ní“ (tj. v jejím „poli“) může odehrát i něco subjektem nerozvrženého a takřkajíc „neplánovaného“, „nepředvídatelného“ jen na základě povahy onoho subjektu samého. Nicméně ke každému setkání a ke každé reakci (ať už jednostranné nebo vzájemné) dochází v rámci oné rozvrhované budoucnosti (kterou ovšem prostupují také budoucnosti resp. budoucnostní pole, rozvrhované jinými subjekty-událostmi), takže samo rozvrhování ještě zdaleka nestačí k tomu, aby jím mohlo být „vysvětleno“ vše, k čemu potom skutečně dojde, a to ani v případě, kdybychom mohli do uspokojivé míry zakalkulovat i nespočetné jiné subjekty, rovněž angažované v rozvrhování a vytváření „budoucností“ ve smyslu obecného času (a to už proto, že všechny subjekty mají ve svých aktivitách jistou „vůli“, zaručující onu „neurčitost“, jakou pro kvantové dění rezervoval Heisenberg, aniž to bylo náležitě filosoficky vytěženo). Tato rozvrhovaná budoucnost (přesně řečeno: rozvrhovaná budoucnost a vlastní budoucnostní pole, tuto budoucnost přesahující) je ovšem něčím jiným než „budoucností“, která „přichází“ a která umožňuje, aby se vůbec nějaká událost mohla dít (odehrávat), aby se mohla konstituovat jako subjekt a aby mohla rozvrhovat svou budoucnost (a bylost) i svou budoucnost, onu budoucnost přesahující (jakož i svou minulost, onu bylost přesahující).

(Písek, 060221-3.)